

Konzervatismus našeho školství

Ing Jiří Vlček

Reforma našeho školství předpokládá mnohem větší samostatnost škol. Ta může buď prosadit pokrokové myšlenky nebo zakonzervovat současný stav. Tento příspěvek odpovídá na otázku, která možnost je pravděpodobnější. Na konkrétních příkladech ukazuje, že zaostávání škol za praxí je mnohem větší, než se předpokládá. Bez zásahu státních institucí se tento stav nemůže zlepšit

Tisk vysvědčení a katalogových listů

Většina škol využívá program Bakalář pouze pro tisk vysvědčení. Znamky žáků v nich na většině škol učitelé stále píšou ručně do katalogových listů. Poté musí kontrolovat správnost vysvědčení podle katalogových listů. Přitom je možné katalogové listy v tomto programu vytisknout a bezpečně archivovat (CD, DVD). Dvojitý zapisování dat je nesmyslné plýtvání lidskou prací.

Před více než 15 lety se většina lidí a firem naučila používat PC k usnadnění a zrychlení své práce.

Mnoho škol to zřejmě zatím ještě nedokázalo a počítačům plně nedůvěřuje.

Pokud bychom chtěli rychle a snadno poznat stav našich škol, stačí jim položit jednu otázku, na kterou existuje jednoznačná odpověď. Výsledky by se daly velmi snadno vyhodnotit.

Komunikace s rodiči žáků

V dnešní době se můžeme pomocí Internetu dostat prakticky k jakýmkoliv informacím. Za samozřejmé již dávno považujeme, že se nemusíme chodit ptát do banky na stav svého účtu, na nádraží na odjezdy vlaků, do obchodů na ceny zboží, atd. Pro informace o prospěchu svých dětí se rodiče ale musí většinou dostavit v určenou dobu do školy na třídní schůzky. Není to zastaralé? Téměř všechny školy mají svoje webové stránky. Jakým způsobem je využívají, můžeme velmi snadno zjistit. Můžeme si spočítat, kolik škol komunikuje s rodiči svých žáků elektronickou formou.

Distribuce učebnic

Jsem autorem a nakladatelem 7 učebnic (elektrotechnika, fyzika, chemie), které se prodávají jednak v maloobchodních prodejnách, jednak je prodávám přímo školám za 45 až 55 % MC.

Vynakládám nemalé prostředky na propagaci přímého prodeje svých publikací školám. Přesto se drtivá většina mých publikací (95%) prodává přes maloobchodní síť.

Podstatnou část ceny každé publikace tvoří distribuční náklady. Při běžném způsobu distribuce se zboží přemísťuje od nakladatele do velkoobchodu a z velkoobchodu do maloobchodu a jejich rabat zvyšuje jeho cenu. Každý student si pro učebnice musí navíc ve svém volném čase dojít do knihkupectví.

Při přímém prodeji se minimalizují distribuční náklady a tím i cena učebnic, které je možné pohodlně zakoupit ve škole. Část ušetřené ceny by měla být odměnou pro ty učitele, kteří tento prodej zorganizují. Platy učitelů jsou stále předmětem nespokojenosti, mnoho z nich si různým způsobem (většinou obchodní činností) musí přivydělávat. Svoje publikace doporučuji prodávat za 70 až 80 % MC.

Pokud by se školám podařilo díky hromadným objednávkám získat od dodavatelů nižší ceny učebnic, zvýšilo by to jejich prestiž v očích studentů a jejich rodičů. Nejde jenom o peníze, učebnice se v takovém případě prodá více, pokud budou k dispozici ve škole za výhodné ceny. Pokud má většina žáků učebnice, zvýší po podstatným způsobem kvalitu výuky.

Přímý prodej je proto výhodný pro studenty, pro učitele, pro školu i pro vydavatele.

Proč školství většinou není schopné zajistit vlastními silami tak jednoduchou činnost, jako je distribuce učebnic potřebných pro výuku?

Mám pro tento jev jedno vysvětlení: Prodávat publikace bez zisku není pro učitele motivující. Prodej publikací se ziskem jim pravděpodobně brání obavy z reakce kolegů a nadřízených.

Nepřipomíná to společenský systém, který trestal soukromou obchodní činností a kterého se naše společnost před 20 lety zbavila? Nezůstal socialistický trestní zákoník někde stále platný v morální rovině?

Vedlejším produktem mé ekonomické činnosti je i sociologický průzkum. Jeho výsledky považuji za tak znepokojující, že si je nechci nechávat pro sebe.

Výše uvedené příklady uvádím proto, že si je může ověřit každý. Není přitom potřeba rozumět oboru, který se v dané škole učí.

Naše střední školství prochází velkou krizí poptávky. Již několik let do něj přicházejí slabé ročníky žáků narozených po r. 1990. Ekonomové učí, že krize a boj o přežití zvyšují kvalitu výroby a služeb, podporují inovace. Z výše uvedeného ale vyplývá, že ve školství tyto zákonitosti neplatí. Platí zde ovšem základní zásada volného trhu: Přežije ten výrobce nebo poskytovatel služeb, který se nejlépe přizpůsobí požadavkům zákazníka (v našem případě žáka). To znamená, že je zde velmi silný tlak na snižování kvality výuky.

Například změny v oboru elektro probíhají velmi rychle. Mám zjištěné, že výuka s nimi nedokáže držet krok. Zájem o vzdělávání je však mezi učiteli tohoto oboru prakticky nulový.

Bez přímého zasahování státních institucí se kvalita školství nezlepší. Pro obor elektro vůbec není definováno, co je moderní výuka, neexistují žádné konkrétní metodické pokyny. Nikdo zatím neřekl, které součástky a která zapojení jsou perspektivní.

Kontrolu odborných škol provádějí lidé bez vzdělání v daném oboru. Sledují přitom pouze formální stránky výuky. Potom učitelům stačí mít v pořádku papíry, jejich odbornost není důležitá. Skutečné odborníky tento přístup odrazuje od práce ve školství.

Ke zlepšení situace ve výuce oboru elektro nestačí vytvořit vzdělávací program pro učitele. Je potřeba je také k sebevzdělávání motivovat. To zatím chybí, zastaralá výuka je placena stejně jako moderní. Tomu, kdo se nechce vzdělávat, nehrozí ztráta zaměstnání.

Ke zlepšení situace nejsou potřeba velké finanční prostředky, stačí pouze trocha dobré vůle těch, kteří za školství zodpovídají. Dát školám a učitelům kvalitní metodické pokyny by nestálo prakticky nic. Náklady na kvalitní kontrolu by rovněž byly pouze nepatrným zlomkem rozpočtu našeho školství.

Zájemce o tuto problematiku chci odkázat na svoje webové stránky:

www.tzb-info.cz/elektrotechnika/elektrotechnika pro školy.

Kontakt: Ing. Jiří Vlček, Tehov 122, 251 01 Říčany.

E:vlcek-j@seznam.cz, tel 2 66 05 29 45, mob.723 799 875